

Lämmin syksy ja myöhäinen sadon tulo viivästyttivät varroantorjuntaa

Hunajasadosta näyttäisi tänä vuonna tulevan vähintään keskinkertainen. Kannattaakin muistaa, että laadukasta, kuivaa hunajaa on helppoa tarpeen tullen varastoida. Talveutuksen riskejä ovat tänä vuonna kanerva- ja mesikastehunajien jääminen pesiin sekä myöhäiseksi jääneet punkintorjunnat.

Kuvat: Maritta Martikkala ja Tarja Ollikka

Takana on taas mielenkiintoinen kesä. Satokauteen lähdettiin hyvistä lähtökuvista eli pienistä talvitappioista ja hyvin onnistuneesta kevätkehityksestä. Tästä yleensä seuraa vääjäämättä aktiivinen parveilukausi, joka myös monin paikoin toteutui.

Kokeneimmat tarhaajat osaavat varautua tilanteeseen, jossa parveilun riski on ilmeinen. Paljon oli kuitenkin myös tarhaajia, jotka parveilu yllätti. Parvien kiinniottajat olivat esimerkiksi Oulun seudulla todella kiireisiä kesä-heinäkuun.

Parhaimmillaan mehiläisparven kohdanneet ihmiset ovat saaneet erittäin mielenkiintoisen luontolämyksen. Mehiläisten parveilu voi kuitenkin aiheuttaa sivullisille myös harmitusta ja työtä tai jopa kustannuksia. Parvien kiinni ottaminen on mehiläistarhaajien vapaaehtoistyötä ja toivon, että parvien kiinniottajat eivät väsyneet tämän kesän ponnisteluista ja jaksavat jatkaa tärkeää palvelutyötänsä tulevinakin vuosina. Parven hakeminen on joskus hyvin haasteellista, joskus vain muutaman minuutin homma. Parveilun estäminen on tärkeää etenkin asutuksen lähellä ja ehdottomasti myös yksi tarhaajan ammattitaidon mittari.

Horsma ja kanerva mesivät paikoin hyvin

Satotilanne ei vielä ole ihan tarkkaan tiedossa, mutta vähintään keskisadon verran hunajaa näyttäisi tulevan. Pesiä oli tavallista enemmän keräämässä hunajaa, ja keväällä näytti, että saamme ennätys sadon. Hunajasato on kuitenkin varmasti tiedossa vasta,

kun se on lingottu. Satokauden alussa tilanne kääntyi nopeasti heikoksi pääsatoalueella, kun vadelman kukinta petti jo toisena kesänä peräkkäin. Loppukesän lämmin jakso pelasti kuitenkin tilanteen. Keski-Suomessa taas saatiin paikoin oikein hyvä sato eli horsmakin innostui taas mesimään loppukesällä lämpimän sääjakson ansiosta.

Parveilu verotti osan sadosta, mutta lopulta saattaa olla tarve varastoida hunajaa tulevaa varten. Tämä on hyvä tilanne ja näin pitäisi ollakin – yhden satokauden hunajaa varastossa ja yksi myytävänä. Muistamme varmasti vuoden parin taakse, jolloin kotimai-

Kanervahunaja on tyypillisesti hyytelöistä. Vaalealla kakulla olevan kanervahunajan linkoaminen päättyy helposti kakun rikkoontumiseen. Ennen linkoamista kanervahunajan hyytelörakenne täytyykin rikkoa erityisellä piikkirullalla tai -levyllä.

nen hunaja loppui heikohkojen satokausien 2016 ja 2017 vuoksi monin paikoin jo talvella. Hunajan hinta pysyy kohtuullisena, kun itse arvostamme tuotettamme. Jollei omia tiloja varastointiin ole, hunaja kannattaakin mahdollisuuksien mukaan myydä sellaiselle, jolla on varastointimahdollisuus.

Hunaja säilyy vuosia oikein varastoituna

Elintarvikkeena hunaja on loistava, koska se on erittäin hyvin säilyvää. Laadukasta hunajaa on lähes mahdoton pilata. Kun hunajan vesipitoisuus on 16–17 prosenttia, se säilyy kuivassa, viileässä ja pimeässä säilytettynä vuosia erittäin hyvälaatuisena.

Hunaja voi kyllä lähteä käymään, jos sen kosteusprosentti on yli 18 prosenttia ja siinä on runsaasti hiivaitiöitä. Hiivaitiöitä päätyy hunajaan ilmasta ja ympäristöstä. Niiden lähteenä voi olla esimerkiksi siitepöly, mesi, ilma, pöly tai maaperä, eikä lähdettä tutkimusten mukaan ole kovin helppo jäljittää tai kontrolloida. Käymisen estämiseksi kosteusprosentin on pakattussa hunajassa oltava siksi alle 18.

Talvehtimisen riskejä varroa ja väärnlainen ruoka

Tämä syksy sai myös kanervan mesimään, ja monin paikoin kanervahunajaa onkin kertynyt pesiin. Samoin mesikastehunajaa, joka joskus kiteytyy ryynimäiseksi hunajaksi kenoihin. Mesikaste- ja kanervahunaja on hyvä saada pois pesästä ennen talviruokintaa, koska talvehtiminen

Oksaalihappo annostellaan kätevästi ruiskulla kakkuväleihin. Oikea annostelu on 4 ml yhtä täysin miehitettyä kakkuväliä kohden. Kun käsittelyn tekee lämpötilan ollessa lähellä nollaa, mehiläiset ovat pallossa ja oksaalihappo osuu paremmin mehiläisten päälle.

näillä hunajilla saattaa olla heikkoa. Jos talviruokinta on ehditty aloittaa, talvisokeri sekoittuu näiden hunajien kanssa ja haitta on näin pienempi.

Lämmin pitkä syksy antaa mehiläistarhaajalle aikaa korjata satoa ja aloittaa mehiläisten talviruokinta. Myöhään aloitettu ruokinta viivästyttää kuitenkin myös varroan torjunnan aloitusta. Tämä taas tietää sitä, että talvimehiläiset ovat joutuneet toukavaiheessa varroan vahingoittamiksi. Tapahtumaketjun toisessa päässä onkin riski talveutuksen epäonnistumisesta. Tämän kesän sikiöinti on ollut erittäin vahvaa ja jatkunut pitkään. Näin varroallakin on ollut hyvät mahdollisuudet lisääntyä runsaasti. Elokuun punkintorjunnat ovat siirtyneet monin paikoin syyskuulle, joten odotettavissa on haasteita talvehtimisessä.

Oksaalihappokäsittelyllä turvataan kevätkehitys

Oksaalihappokäsittely marras-joulukuulla on tärkeä hoitotoimi, jolla vähennetään punkkimäärä minimiin talvipallost. Tällä toimenpiteellä vaikutetaan yhteiskunnan kevätkehitykseen ja sitä kautta tulevaan satoon kesäkaudella 2020. Loppusyksyllä viimeisten sikiöintien aikana syntyneet punkit poistetaan oksaalihappokäsittelyllä, ja näin kevään ensimmäiset nuoret mehiläiset syntyvät vahvoina ja terveinä.

Oksaalihappo tehoaa vain aikuisilla mehiläisillä oleviin punkkeihin, ja siksi oksaalihappokäsittely tehdään vasta sikiöinnin päätyttyä marras-joulukuulla. Kun lämpötila on nollan vaiheilla, hapon annostelu on helppoa eivätkä mehiläiset tule pesästä ulos.

OKSAALIHAPPOLIUKSEN VALMISTAMINEN

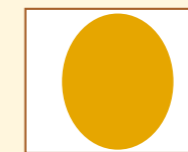
7,5 g oksaalihappoa liuotetaan 1 dl:aan lämmintä vettä, ja liuokseen liuotetaan vielä 100 g sokeria. Annos riittää 3–5 pesälle. Säilytä valmis liuos kylmässä, käytä huoneenlämpöisenä. Älä käytä ylivuotista liuosta.

Annostele oikein pesille

Oksaalihappoa laitetaan pesään mehiläismäärän mukaan. Tiputtele oksaalihappo esimerkiksi muoviruiskulla mehiläisten päälle kakkuväleihin, 4 ml / täysin miehitetty Langstroth-laatikon kakkuväli. Puoliksi mehiläisten täyttämää Langstroth-pesään 20 ml, täpötäyteen 40 ml. Erittäin vahvaan kaksiosastoiseen pesään voi laittaa maksimimäärän 50 ml.

Kaksiosastoiseen Farrar-pesiin käytetään samaa annostusta kuin Langstroth-pesiin. Yksiosastoiseen Farrar-pesiin annetaan vain 3 ml / täysin miehitetty kakkuväli.

Oksaalihapon annostelu pesille

Puoliksi täynnä
20 ml

Melko täynnä
30 ml

Aivan täynnä
40 ml

Karhuvahinkojen toinen huippu on syksyllä, kun karhut tankkaavat ennen talviunia. Viime syksynä vahinkoja tapahtui vielä marraskuussa.

Kevään vahingot ovat kuitenkin syksyä suuremmat, ja siksi karhuaitojen tolpat kannattaa jo laittaa valmiiksi ennen routaa ja lumen tuloa. Langat ja akut voi sitten lisätä maaliskuun loppupuolella ennen kuin karhut ehtivät tuhota pesiä.

